

TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN KARAÇAY-MALKAR TÜRKÇESİ
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
EFFECTS ON KARACHAY-BALKAR TURKISH
OF TURKEY TURKISH

Adilhan ADİLOĞLU*

Özet

Karaçay-Malkar Türkçesi günümüzde yoğun olarak Rusya Federasyonu içerisinde Karaçay-Çerkes Özerk Cumhuriyeti ile Kabardey-Balkar Cumhuriyetinde yaşayan yaklaşık 350 bin kişi tarafından konuşulmakta ve aynı zamanda resmî yazışma ve edebiyat dili olarak kullanılmaktadır. Bu dil, Rusya Federasyonundan sonra en fazla Türkiye’de konuşulmaktadır. Türkiye’de muhtelif tarihlerde Rusya’dan göç ederek gelip yerleşen 30 bin kişi civarında bir Karaçay-Malkar diasporası yaşamaktadır. Yaklaşık 140 yıl önce Türkiye’ye gelip yerleşen Karaçay-Malkarların torunları ana dilleri olan Karaçay-Malkar Türkçesini, bu dilin gramer özelliklerini ‘nispeten’ muhafaza etmek suretiyle ve Türkiye Türkçesinin de büyük tesiri altında konuşmaya devam etmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Karaçay-Malkar Türkçesi, Türkiye Türkçesi, Rusya, Türkiye.

Abstract

Karachay-Balkar Turkish is spoken approximately by 350 thousand people who is intensely living in Karachay-Cherkess and Kabardino-Balkaria Autonomous Republics of the Russian Federation at the present time and is used as the official and literary language as well. Following the Russian Federation it is spoken most in Turkey. A Karachay-Balkar diaspora of 30 thousand people, who emigrated from Russia in discrete years, lives in Turkey. Today, the descendants of Karachay-Balkarians who came and settled in Turkey approximately 140 years ago continue speaking their native language Karachay-Balkarian by means of preserving ‘relatively’ grammatical features of the language and under the great influence of Turkey Turkish.

Keywords: Karachay-Balkar Turkish, Turkey Turkish, Russia, Turkey.

Giriş

Karaçay-Malkar Türkçesi günümüzde yoğun olarak Rusya Federasyonuna bağlı Karaçay-Çerkes Özerk Cumhuriyeti ile Kabardey-Balkar Cumhuriyetinde yaşayan yaklaşık 350 bin kişi tarafından konuşulmaktadır. Bu dil aynı zamanda Rusya Federasyonunda resmî yazışma ve edebiyat dili olarak kullanılmaktadır. Öte yandan bu dil, Rusya Federasyonundan sonra en fazla

* Dr.Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Antalya / Türkiye adilhanadiloglu@hotmail.com

Adilhan Adiloğlu

Türkiye Türkçesinin Karaçay-Malkar Türkçesi Üzerindeki Etkileri
Effects On Karachay-Balkar Turkish of Turkey Turkish

Türkiye’de konuşulmaktadır. Türkiye’de muhtelif tarihlerde peyderpey, fakat yoğun olarak 1885 ve 1905 yıllarında, bugünkü Karaçay-Çerkes ve Kabardey-Balkar bölgelerinden muhtelif sebeplerle göç ederek gelip yerleşen bir Karaçay-Malkar diasporası yaşamaktadır.

Türkiye’deki Karaçay-Malkarlar iskân yeri ve nüfus çokluğuna göre sırasıyla; Eskişehir, Konya, Afyonkarahisar, Tokat, Ankara, Kayseri ve Sivas illeri sınırları içerisinde yer alan şehir merkezlerinde, ilçelerde, köylerde ve mahallelerde yaşamaktadırlar. Bunun dışında; yukarıda sıralanan yerleşim yerlerinden göç ederek başta İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehir merkezlerine yerleşen Karaçay-Malkarların sayısı da oldukça fazladır. Bu diasporanın toplam nüfusuyla ilgili resmî ve kesin bir bilgi mevcut değildir. Ancak bu rakamın yaklaşık 30 bin kişi civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Yaklaşık 140 yıl önce ata yurtlarından göçerek Türkiye’ye gelip yerleşen Karaçay-Malkarların 3. 4. ve 5. kuşaktan torunları bugün ana dilleri olan Karaçay-Malkar Türkçesini bu dilin gramer özelliklerini de ‘nispeten’ muhafaza etmek suretiyle ve elbette Türkiye Türkçesinin de büyük tesiri altında konuşmaya devam etmektedirler. Karaçay-Malkar Türkçesi, Karaçay-Malkar kökenli birkaç şair ve yazarın söz konusu bu lehçeyle kaleme aldığı çalışmalar hariç, Türkiye’de yazı veya edebiyat dili olarak kullanılmamaktadır.

Şahsımın, Türkiye’deki Karaçay-Malkar diasporasına mensup biri olarak; uzun yıllar boyunca Türkiye’nin muhtelif şehir, ilçe, köy ve mahallelerinde yaşayan Karaçay-Malkar diasporasına mensup insanlarla yapmış olduğum mülâkat ve derleme çalışmalarından edindiğim neticeye göre günümüzde Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesi, Türkiye Türkçesinin fonetik, morfolojik ve leksikolojik bakımdan oldukça kuvvetli tesiri altındadır. Yani Türkiye Türkçesinin tesiriyle Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde pek çok ses değişmesi olmuş ve Türkiye Türkçesine mahsus pek çok yapım ve çekim eki ile pek çok kelime girmiştir.

Büyük oranda gramer özelliklerini muhafaza etmekle birlikte Türkiye Türkçesinin tesiri altında yeni gelişmelere ve değişmelere doğru yol alan Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin belli başlı ve en çok dikkat çeken dil özellikleri, Karaçay-Çerkes ve Kabardey-Balkar özerk cumhuriyetlerinde kullanılan Karaçay-Malkar Türkçesi yazı diliyle de mukayese etmek suretiyle aşağıda ana başlıklar ve maddeler halinde özetlenerek verilmiştir.

A. Ses Bilgisi Özellikleri

A.1. Karaçay-Malkar Türkçesinde arka damağın daha gerisinde, küçük dile yakın bölgede teşekkül eden ve sadece kalın ünlülü kelimelerin iç hecesindeki /k/ (q ~ къ) ünsüzünün bazı kelimelerde sızıcılaşarak Arapçadaki

/hı/ (ح) ünsüzüne benzeyen /h/ (χ ~ x) ünsüzünün, Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde genellikle /ğ/ (γ) ünsüzüne, hatta bazen Türkiye Türkçesindeki kalın ünlülü sırada teşekkül eden arka damak /g/ ünsüzüne dönüştüğü müşahede edilmektedir. Söz konusu bu ünsüzün yer aldığı kelimeler Karaçay-Malkar Türkçesi yazı dilinde /h/ (x) harfiyle sabitlenmiştir: açğıç < açhıç ~ ачхыч (anahtar), başğıç ~ başhıç < başhıç ~ басхыч (merdiven), қоçғар < қоçһар ~ къочхар (коç), aşğı < aşhı ~ ашхы (iyi, güzel), çıçğan < çıçһан ~ чычхан (sıçan, fare), baçğa < baçһа ~ бачха (bahçe), başğa < başһа ~ башха (başka), vb.

Ayrıca öğrenilen geçmiş zamanın çekiminde /b~p/, /ç/, /ş/, /t/ ünsüzleriyle biten kalın ünlülü fiil köklerinden sonra gelen -һан ekinin de -ğan şekline dönüştüğü görülmektedir: tabğan- < tabһан- ~ табхан- (bulmuş-), çabğan- < çabһан- ~ чабхан- (koşmuş-), uçğan- < uçһан- ~ учхан- (uçmuş-), catğan- < catһан- ~ джатхан- (yatmış-), kaytğan- < kaytһан- ~ (dönmüş-), vs.

Söz konusu bu iç seste görülen h > ğ ~ g değişmesi, Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin karakteristik özelliklerinden biri sayılır. Ancak bu değişim elbette henüz tamamlanmamıştır. Yani bu lehçeyi iyi bilen ve iyi konuşan kişilerce söz konusu bu /h/ sesi ilgili kelimelerde kullanılmaya devam etmektedir. Ancak genel temayül h > ğ ~ g yönündedir ve bu lehçeyi iyi konuşanlar bile yukarıda verilen örnek kelimeleri h ~ ğ ~ g sesleriyle nöbetleşe telaffuz etmektedirler.

Bu ses değişmesinin sebebini esasen Türkiye Türkçesinin tesirinden ziyade Türk dilinde görülen umumi k > g ses değişmesiyle birlikte değerlendirmek gerekir. Çünkü bu ses değişmesi, İsmail Akbay’ın 1912 yılında Karaçay-Malkar Türkçesi ve Arap harfleriyle basılan “Kitabü’l-İmân ve’l-İslâm” adlı eserinde de görülmektedir. Yani söz konusu bu ses değişmesi sadece Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesine mahsus bir özellik değildir. Eserde bazı kelimeler; başһа بَاشْحَه ‘başka’, çabһан چَابْحَان ‘koşan’ (Karaşay, 1912, s. 3, 5) gibi ح (h) harfiyle yazılmışken, bazıları da: açğan اچْغَان ‘açan’, caratğan جَرَاتْغَان ‘yaratın’, uçğan اوچْغَان ‘uçan’, başğa بَاشْغَه ‘başka’ şeklinde غ (ğ) harfiyle yazılmıştır (Karaşay, 1912, s. 3, 5, 6). Yani eserde /h/ ve /ğ/ ünsüzlerinin nöbetleşe yazıldığı görülmektedir. Sovyet döneminde ise artık ilgili kelimelerdeki /h/ ve /ğ/ ünsüzleri yazıda /x/ (h) harfiyle sabitlenmiştir. Neticede diyebiliriz ki, Karaçay-Malkar Türkçesindeki /h/ ünsüzü, Türk dilindeki k > g değişmesinin bir ara safhasında yer almaktadır. Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesindeki bu h > ğ ~ g değişmesini de doğal seyirinde gelişen bir ünsüz değişmesi şeklinde değerlendirmek lâzımdır.

A.2. Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde bol- (olmak) fiilinin öğrenilen geçmiş zaman teklik 3. şahıs çekiminde genellikle fiil tabanındaki /l/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir: tas boğant < tas bolğandı ~

тас болгъанды (kaybolmuş ~ kayıp olmuş), sabiyi boğant < sabiyi bolğandı ~ сабийи болгъанды (çocuğu olmuş), caşı boğant < caşı bolğandı ~ джашы болгъанды (oğlu olmuş), kıızı boğant < kıızı bolğandı ~ кызы болгъанды (kıızı olmuş), ne boğant < ne bolğandı ~ не болгъанды (ne olmuş), қарт boğant < қарт bolğandı ~ кьарт болгъанды (ihtiyarlamış ~ ihtiyar olmuş), caş boğanın aytalla < caş bolğanın aytadıla ~ джаш болгъанын айтадыла (gençleştiğini söylüyorlar ~ genç olduğunu söylüyorlar), vb.

A.3. Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde fiillerin öğrenilen geçmiş zamanın çekiminde teklik 3. şahıs -dI / -dU ekinin genellikle d > t tonsuzlaşması ve ekin sonundaki ünlü sesin düşmesi sonucu -t şekline dönüştüğü müşahede edilmektedir. Bu durum Rusya Federasyonu sınırları içerisinde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde de görülmektedir. Ancak yazı dilinde bu ses değişmesi kesinlikle gösterilmez: bargant < bargandı ~ баргъанды (gitmiş), kelgent < kelgendi ~ келгенди (gelmiş), körgent < körgendi ~ көргенди (görmüş), kaçğant < kaçğandı ~ кьачханды (kaçmış), tüşgent < tüşgendi ~ тьушгенди (düşmüş), vb.

A.4. Türkiye’de bilhassa Tokat ili Sulusaray ilçesine bağlı Arpacıkaraçay köyünde (ve bu köye mensup olup da başka yerlerde yaşayan kişilerce) konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde kelime başındaki arka damak /q/ ünsüzünün tonlulara /g/ sesine dönüştüğü müşahede edilmektedir. Örnekler: gayda < қайда ~ кьайда (nerede), gıril- < kıril- ~ кьырыл- (kırılmak, yok olmak), guv- < қув- ~ кьуу- (kovmak), guy- < қуу- ~ кьуй- (dökmek, koymak), giyır < қиыр ~ кьыйыр (kıyı, kenar), giçir- < kıçir- ~ кьычыр- (bağırarak), goy < қой ~ кьой (koymak), goy- < қой- ~ кьой- (bırakmak), guş < қуш ~ кьуш (kuş), gız < қыз ~ кьыз (kız), gal- < қал- ~ кьал- (kalmak), gonaқ < қонақ ~ кьонақ (konuk, misafir), guçaқ < қуçaқ ~ кьучақ (kucak), gorқ- < қорқ- ~ кьорқ- (korlamak), gara- < қара- ~ кьара- (bakmak), guvan- < қуван- ~ кьуван- (sevinmek), goçğar < қоçғар ~ кьочхар (koç), vb. (Çinpolat, 2016, s. 106-115).

Kelime başındaki söz konusu q > g ses değişimi, yukarıda bahsi geçen Arpacıkaraçay köyü dışında; Kayseri ili Pınarbaşı ilçesine bağlı Eğrisöğüt köyü ile Sivas ili Yıldızeli ilçesine bağlı Emirler köyüne mensup kişilerce konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde de görülmektedir. Muhtelif zamanlarda bu iki köye mensup kişilerle yaptığım görüşmelerde bu mezkûr ses değişmesi dikkatimi çekmiştir. Ancak bu iki köyün ahalisinin önemli bir kısmının Arpacıköyü’ne yerleşen muhacir kafilesine mensup olduğunu, bu şahısların konuştuğu ağzın yani Arpacıkaraçay köyü ile ilişkili olduklarını da belirtmemiz gerekir.

Eskişehir, Konya ve Afyonkarahisar ili sınırları içerisinde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde görülmeyen; başta Arpacıkaraçay köyü olmak üzere Eğrisöğüt ve Emirler köylerinde (ve bu köylere mensup muhtelif il ve ilçelerde yaşayan kişilerce) konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesine mahsus bir

özellik olarak değerlendirebileceğimiz söz konusu kelime başındaki k > g ses değişiminin çevre köylerde konuşulan Türkiye Türkçesi ağızlarının tesiriyle teşekkül ettiği düşünülebilir (Çinpolat, 2016, s. 116).

Ancak bu ses değişiminin sadece kalın ünlülü kelimelerde meydana geldiği müşahede edilmektedir. Kumuk Türkçesinde görülen ince ünlülü kelimelerin başındaki k > g değişimi bu ağızda yoktur. Ayrıca Arpacıkaraçay köyü kafilesiyle aynı zamanda Türkiye'ye gelerek yine Tokat ilinin Almus ilçesine bağlı Çilehane köyüne yerleşen Karaçay-Malkar muhacirlerin torunlarının konuştuğu Karaçay-Malkar Türkçesinde böyle bir ses değişiminin olmaması da dikkat çekmektedir.

A.5. Eski Türkçedeki 'birle' edatından gelişen, Karaçay-Malkar Türkçesinde hem bağlaç görevinde ve hem de vasıta hâli eki olarak kullanılan 'bıla' (ile) edatı, Karaçay-Malkar Türkçesi yazı dilinde 'бла' (bla) şeklinde ve kendisinden önce gelen kelimedenden daima ayrı yazılmaktadır.

Sovyet dönemi öncesinde Karaçay-Malkar Türkçesi ve Arap alfabesiyle basılmış birkaç eserde bu edatın bağlaç görevinde 'bıla' بِلَا (ile) şeklinde, vasıta hâli eki görevinde ise tarihî vasıta hâli eki olan -n ekiyle birleşmiş olarak 'bılan' بِلَانْ (ilen) şeklinde yazıldığı görülmektedir: eri bıla katını آر بِلَه قَاتِن 'kocası ile karısı', şu kişi bıla meni aralıgım شُو كِشِي بِلَه مِنِي آر لِعْمَد 'şu kişi ile benim aramda' (Balkarî, 1909, s. 8, 31), hayzı bıla nifasadır حَيْض بِلَه نِفَاسَدَه 'hayız ile nifastadır', anı kulları bıla kesini arasında اَنِ قَوْلُرِي بِلَاه كِسِينِي 'O'nun kulları ile kendisi arasında' (Karaşay, 1912, s. 2, 6); aylar bılan اَيْلُر بِلَانْ 'aylarla', kıbtuları bılan قَيْتِلُر بِلَانْ 'makaslarıyla' (Balkarî, 1909, s. 4, 23), Cebraîlni keleşiligi bılan جَبْرَائِلْ نِي كَلَه چَلِكِي بِلَانْ 'Cebraîl'in elçiliğiyle', Allahdan vahiy bılan kelüb كَيْمَلُرِي بِلَانْ 'Allah'tan vahiyyle gelip', kiyimleri bılan رَاضِي لِيغِي بِلَانْ 'giyimleriyle', razılığı bılan رَاضِي لِيغِي بِلَانْ 'razılığıyla', zor bılan ضُور بِلَانْ 'zorla', cüregiñ bılan جُرَكْ كْ بِلَانْ 'yüreğiyle', tiliñ bılan تَلِكْ بِلَانْ 'dilinle', artı bılan آرْتِي بِلَانْ 'arkasıyla', anı bılan اَنِ بِلَانْ 'onunla', suv bılan سُو بِلَانْ 'suyla', künleri bılan كُونْلُرِي بِلَانْ 'günleriyle' (Karaşay, 1912, s. 4-8).

Bu edatın vasıta hâli görevinde birkaç örnekte kendisinden önce gelen kelimeyle birleşik yazıldığı da müşahede edilmektedir: tazalığıbılan تَزَالِغِيْلَانْ 'temizliğiyle', tilibılan تَلِيلَانْ 'diliyle' (Balkarî, 1909, s. 6, 24). Yine aynı metinlerde vasıta hâli işleviyle kullanılan 'bılan' edatının sonundaki /n/ ünsüzünün düşmüş hâlini de takip edebilmekteyiz: küç bıla كُچ بِلَا 'güçle, zorla', kol kıyını bıla قُل قِيْنِي بِلَه 'el emeğiyle', katını bıla قَاتِنِي بِلَه 'karısıyla'

Adilhan Adiloğlu

Türkiye Türkçesinin Karaçay-Malkar Türkçesi Üzerindeki Etkileri
Effects On Karachay-Balkar Turkish of Turkey Turkish

(Balkarî, 1909, s. 15, 30, 32). Ayrıca kendisinden önce gelen kelimeyle birleşik olarak yazılmış hâli de tek bir örnekte görülmektedir: kıbtılabıla قَبْتَلَابِلَا ‘makaslarla’ (Balkarî, 1909, s. 25).

Günümüz Karaçay-Malkar Türkçesi yazı dilinde vasıta hâli görevinde bu edatın ‘bılan’ veya ‘blan’ şekilleri değil; ilk hecedeki /ı/ ünlüsü ile sondaki /n/ ünsüzünün düşmüş olan ‘bla’ ~ ‘бла’ şekli kullanılmaktadır. Ancak konuşma dilinde seyrek de olsa ‘bılan’ ve ‘blan’ şekillerinin de kullanılmaya devam ettiği müşahede edilmektedir: ‘anı bılan kelgendi’ (onunla gelmiş), meni bılan keterikdi (benimle gidecek), anası bılan allıkdi ‘annesiyile kalacak), vb.

Günümüz Karaçay-Malkar Türkçesi yazı dilinde bu edatın imlâsıyla ilgili dikkat çeken asıl husus ilk hecedeki /ı/ ünlüsünün düşerek ‘бла’ ~ ‘bla’ şeklinde yazılmasıdır. Hâlbuki yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere Sovyet dönemi öncesinde Arap harfleriyle basılmış eserlerde bu edatın ‘bıla’ بِلَا ve ‘bılan’ بِلَانْ şeklinde yazıldığı görülmektedir. Bilindiği üzere genel Türkçede olduğu gibi Karaçay-Malkar Türkçesinde de /ı/ ünlüsü normalden daha kısa süreli bir ünlüdür. Buna bağlı olarak ‘bıla’ (ile) edatının telaffuzunda vurgunun da ikinci hecede olması sebebiyle ilk hecedeki /ı/ ünlüsü belli belirsiz anlaşılmaktadır. Yani bu edatın ilk hecesindeki /ı/ ünlüsü düşme temayülündedir. Hem bu sebepten ve hem de muhtemelen söz konusu ‘bıla’ edatı ile Karaçay-Malkar Türkçesinde ‘bu’ işaret zamirinin çokluk eki almış hâli olan ‘была’ ~ ‘bıla’ (bunlar) şeklinin yazıda birbirleriyle karışmasını önlemek maksadıyla ‘бла’ ~ ‘bla’ şeklinde yazılmaktadır. Ayrıca yukarıda da ifade edildiği üzere bugünkü Karaçay-Malkar Türkçesi yazı dilinde ‘bla’ (ile) edatı hangi işlevle kullanılırsa kullanılsın daima ayrı yazılmaktadır.

Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde ‘bıla’ (ile) edatının kullanımıyla ilgili hususlara gelecek olursak; birincisi bu edatın ‘bıla’ ve ‘bla’ şekillerinin yanı sıra Türkiye Türkçesinin tesiriyle ‘bile’, ‘ble’, ‘la’, ‘le’ şekillerinin de kullanıldığı; ikincisi de bu edatın gerek bağlaç görevinde olsun ve gerekse vasıta hâli görevinde kullanıldığı zaman kendisinden önce gelen kelimeyle daima duraksız şekilde, yani birleşik hâlde söylendiği müşahede edilmektedir: menibile, menible, menile, menle (benimle), anıla (onunla), eribile atını (kocasıyla karısı), senile birge (seninle birlikte), arabıla, arbala (arabayla), vb. (Günay, 2017, s. 112).

Örneklerden de anlaşılacağı üzere ince ünlülü kelimelerden sonra gelen ‘bıla’ edatının kalınlık-incelik ünlü uyumuna girerek ‘bile’ ~ ‘ble’ şeklini ve yine bazı örneklerden de Türkiye Türkçesinde olduğu gibi bu edatın ilk hecesinin düşerek ‘-la’, ‘-le’ şeklini aldığı müşahede edilmektedir.

Afyonkarahisar ili İscehisar ilçesine bağlı Doğlat köyünde bu edatın ‘bilâ’ şeklinde bir söylenişi daha mevcuttur. Ancak edatın bu şekli Türkiye Türkçesinin tesiriyle değil; Rusya Federasyonuna bağlı Kabardey-Balkar

Özerk Cumhuriyetinde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin Çerek ve Çegem ağızlarında da söylenen ‘bilâ’ şeklinin uzantısıdır. Doğlat köyü sakinlerinin de büyük bir kısmı Malkar’ın Çegem bölgesinden gelip yerleşmişlerdir. Karaçay Türkçesinde olmayıp, sadece Malkar Türkçesi ağızlarına mahsus olan ‘bilâ’ edatının sonundaki /â/ (â = ä, æ, ə) sesinin /a/ ile /e/ arasında teşekkül eden bir telaffuzu vardır. Ancak Karaçay-Malkar Türkçesi yazı dilinde ‘бла’ ~ ‘bla’ şekli esas olduğundan bu edatın ‘bilâ’ şekli yazı dilinde gösterilmez.

B. Şekil Bilgisi Özellikleri

B.1. Karaçay-Malkar Türkçesinin şekil bilgisi bakımından Türkiye Türkçesinden en belirgin farklarından birisi de öğrenilen geçmiş zaman çekiminin -gAn / -han ekiyle yapılmasıdır. Türkiye Türkçesinde ise bu çekim bilindiği üzere -mİş / -mUş ekleriyle yapılmaktadır. Hatırladığım kadarıyla bundan kırk yıl önce (belki daha öncesinde) Eskişehir ili Sivrihisar ilçesine bağlı Ertuğrul (Yakarınar) köyünde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde öğrenilen geçmiş zaman çekimi -gAn / -han eklerinin yanı sıra Türkiye Türkçesinin tesiriyle -mİş / -mUş ekleriyle de yapılıyor ve bu durum diğer Karaçay-Malkar köylerine mensup kişilerin şakalarına ve müstehziliğine konu oluyordu.

Günümüzde ise söz konusu bu -mİş / -mUş ekleri Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin tamamına sirayet etmiş durumdadır. Yani Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin tamamında öğrenilen geçmiş zaman çekimi artık -gAn / -han ekleriyle birlikte -mİş / -mUş ekleriyle de yapılmaktadır. Bu iki ekin kullanılma oranının günümüzde neredeyse yarı yarıya olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca söz konusu bu mİş / -mUş eklerinin bilhassa teklik 3. şahıs çekiminde çokça kullanıldığı müşahade edilmektedir: barmış < barğandı ~ баргъанды (varmış, gitmiş), kelmiş < kelgendi ~ келгенди (gelmiş), körmüş < körgendi ~ көргенди (görmüş), etmiş < etgendi ~ этгенди (yarmış), aytmış < aythandı ~ айтханды (söylemiş), vs.

Bu durum ek fiil ve rivayet birleşik fiil çekimlerinde de sıkça görülmektedir. Ayrıca buna bağlı olarak ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekiminde aslında bol- fiili kullanılması gerekirken, Türkiye Türkçesinin tesiriyle i- fiili de kullanılmaya başlamıştır: eki kıızı barımış < eki kıızı bolğandı ~ эки кызы болгъанды (iki kıızı varmış), süygenleyimişle < süygenle bolğandıla ~ сүйгенле болгъандыла (sevgiliymişler), kele turayımış < kele turğandı ~ келе тургъанды (geliyormuş), bara turayımış < bara turğandı ~ бара тургъанды (gidiyormuş), kellikmiş < kellik bolğandı ~ келлик болгъанды (gelecekmiş), vb.

B.2. Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin en önemli morfolojik özelliklerinden bir diğeri de Türkiye Türkçesine mahsus bazı fiil tabanları ile Karaçay-Malkar Türkçesine mahsus fiil çekim ve şahıs eklerinin

Adilhan Adiloğlu

Türkiye Türkçesinin Karaçay-Malkar Türkçesi Üzerindeki Etkileri
Effects On Karachay-Balkar Turkish of Turkey Turkish

birlikte kullanılmasıdır: *seyreterbiz* < *qararbiz* ~ *къарарбыз* (*seyrederiz*), *saygı duyarbiz* < *hurmet eterbiz*, *sıy berirbiz* ~ *хурмет этербиз/сый берирбиз* (*saygı duyarız*), *dinlengenleri sağatda* < *soluğanları sağatda/zamanda* ~ *солугъанлары саđатда/заманда* (*dinlendikleri sırada*), *çalışama* < *işleyme* ~ *ишлейме* (*çalışıyorum*), *konusabız* < *söleşebiz* ~ *сөleşебиз* (*konusuyorum*), *neyarasa* < *netese* ~ *нетесе* (*ne yapıyorsun, nasılsın*), vb.

Rusya Federasyonu sınırları içerisinde konuşulan Rusçanın tesirindeki Karaçay-Malkar Türkçesinde de buna benzer örnekler mevcuttur. Meselâ sıkça kullanılan ‘*zvanit et-* ~ *звонить эт-*’ (telefon etmek, telefonla aramak) kelimesini bu duruma örnek olarak verebiliriz.

B.3. Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde görülen önemli morfolojik özelliklerinden bir başkası da Türkiye Türkçesinden girmiş olan *-IncA*, *-ken* ve *-mAdAn* zarf-fiil ekleridir. Söz konusu bu zarf-fiil ekleri Rusya Federasyonu sınırları içerisinde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesi konuşma ve yazı dilinde yoktur. Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesine Türkiye Türkçesinden geçmiş olan bu zarf-fiil ekleri Karaçay-Malkar Türkçesindeki muadilleriyle nöbetleşe olarak kullanılmaktadır.

-IncA (~ KM. *-gAnlAy*, *-gAnlAyIn*, *-gAndA*): barınca ‘varınca, gidince’ (~ KM. *barđanlay*, *barđanlayın*, *barđanda*), kelince ‘gelince’ (~ KM. *kelgenley*, *kelgenleyin*, *kelgende*), körünce ‘görünce’ (~ KM. *körgenley*, *körgenleyin*, *körgende*), vb.

-ken (~ KM. *-a*, *-e*, *-y* + *turub* / *turđanlay*): barırken ‘giderken’ (~ KM. *bara turub*, *bara turđanlay*), kelirken ‘gelirken’ (~ KM. *kele turub*, *kele turđanlay*), kararken ‘bakarken’ (~ KM. *karay turub*, *karay turđanlay*), vb.

-mAdAn (~ KM. *-mAy*, *-mAyIn*, *-mAgAnlAy*, *-mAgAnlAyIn*): barmadan ‘gitmeden’, (KM. *barmay*, *barmayın*, *barmağanlay*, *barmağanlayın*), kelmeden ‘gelmeden’ (KM. *kelmey*, *kelmeyin*, *kelmegenley*, *kelmegenleyin*), tıñılamadan ‘dinlemeden’ (KM. *tıñılamay*, *tıñılamayın*, *tıñılamaganlay*, *tıñılamaganlayın*), körmeden ‘görmeden’ (KM. *körmey*, *körmeyin*, *körmegenley*, *körmegenleyin*), vb.

B.4. Tokat ilindeki Arpacıkaraçay ve Çilehane köylerinde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde yeterlilik fiilinin geniş zaman olumsuz çekiminde zamir kökenli çokluk 3. şahıs *-bİz* / *-bUz* eklerinin yanı sıra iyelik kökenli çokluk 3. Şahıs *-k* ekinin de sıklıkla kullanıldığı görülmekte, hatta bu ekin kimi zaman sızıcılaşarak *-h* şeklini aldığı da müşahede edilmektedir: *baralmağ* ~ *baralmağ* < *baralmabız* ~ *baralmazbız* ~ *баралмабыз* ~ *баралмазбыз* (*varamayız*), *ketalmağ* ~ *ketalmağ* < *ketalmabız* ~ *ketalmazbız* ~ *кeтaлмaбыз* ~ *кeтaлмaзбыз* (*gidemeyiz*), *aytalmağ* ~ *aytalmağ* < *aytalmabız* ~ *aytalmazbız* ~ *айталмабыз* ~ *айталмазбыз* (*söyleyemeyiz*), vb. Söz konusu bu morfolojik özelliğin sadece Arpacıkaraçay ve Çilehane ağzlarına mahsus olduğunu

söyleyebiliriz. Türkiye'deki diğer Karaçay-Malkar köylerinde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde böyle bir özellik yoktur.

B.5. Tokat ili Almus ilçesine bağlı Çilehane köyünde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde şahıs eklerinin standart şekillerinin yanı sıra farklı şekillerinin de kullanıldığı görülmektedir. İlk olarak; fiillerin şimdiki zaman çekiminde kullanılan zamir kökenli teklik 1. ve 2. şahıs ekleri olan -mA ve -sA şekillerinin yanı sıra kimi zaman -mAn ve -sAñ şekillerinin de kullanıldığı görülmektedir: bilmeymen > bilmeyme ~ билмейме (bilmiyorum), körmeymen > körmeyme ~ кәрмейме (görmüyorum), barmayman > barmayma ~ бармайма (gitmiyorum); sorasañ > sorasa ~ сораса (soruyorsun), qaraaysañ > qaraaysa ~ къарайса (bakıyorsun), kelemiseñ > kelemise ~ келемисе (geliyor musun), neteseñ > netese ~ нетесе (nasılsın), igimiseñ < igimise ~ игимисе (iyi misin), vb.

Bugünkü Karaçay-Malkar Türkçesinde zamir kökenli teklik 1. ve 2. şahıs eklerinin sonundaki /n/ ünsüzü düşerek -mA ve -sA şeklini almıştır ve yazı dilinde de bu şekilde gösterilmektedir. Ancak yukarıdaki örneklerden de anlaşıldığına göre Çilehane köyü ağzında söz konusu bu eklerin aslı şekillerinin muhafaza edildiği, teklik 2. şahıs ekinde ise diş ünsüzü /n/ sesinin genizsileşerek nazal /ñ/ sesine dönüştüğü müşahede edilmektedir. Belki otuz yıl öncesinde, Eskişehir ili Sivrihisar ilçesine bağlı Ertuğrul (Yakapınar) köyünde de bazı kişiler tarafından teklik 1. ve 2. şahıs eklerinin -mAn ve -sAñ şekillerinin kullanıldığını hatırlıyorum.

Yukarıda da ifade edildiği üzere bugünkü Karaçay-Malkar Türkçesi yazı dilinde zamir menşeli 1. ve 2. şahıs ekleri -mA ve -sA şeklinde kullanılmaktadır. Ancak Sovyetler dönemi öncesinde Karaçay-Malkar Türkçesiyle ve Arap alfabesiyle basılmış birkaç eserde söz konusu bu eklerin -mAn ve -sAn şekillerinin de kullanıldığı görülmektedir: üyretemen أُيْرَتْمَانُ 'öğretiyorum', bilmeymisen بِلْمَيْمِسِنْ 'bilmiyor musun' (Balkarî, 1909, s. 30, 34), etemen اَيْتْمِينُ 'ediyorum, yapıyorum' (Karaşay, 1912, s. 6).

İkinci olarak; Çilehane köyü ağzında şahıs ekleriyle ilgili dikkat çeken bir başka husus ise zamir kökenli çokluk 2. şahıs ekinde görülmektedir. Karaçay-Malkar Türkçesinde gerek konuşma dilinde ve gerekse yazı dilinde bu ek -sIz / -sUz şeklindedir. Ancak bu ekin Çilehane köyü ağzında -sIğIz şeklinde de kullanıldığı müşahede edilmektedir: netesigiz < netesiz (< ne+etesiz) ~ нетесиз (ne ediyorsunuz ~ ne yapıyorsunuz, nasılsınız), igimisiğiz < igimisiz ~ игимисиз (iyi misiniz), barasığız < barasız ~ барасыз (gidiyorsunuz), kelesigiz < kelesiz ~ келесиз (geliyorsunuz), vb. Söz konusu ekin bu şeklinin Çilehane köyünün çevresindeki köylerde konuşulan Türkiye Türkçesi ağızlarının tesiriyle -sIñIz / -sUñUz şeklinden ñ > g değişmesiyle geliştiğine şüphe yoktur.

C. Söz Varlığı Özellikleri

Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin dikkat çeken, hatta belki de en belirgin özelliği, Türkiye Türkçesinden girmiş olan kelimelerdir. Bu kelimelerin bir kısmı ses ve şekil bakımından hiçbir değişikliğe uğramadan, bir kısmı ise basit ses değişmelerine uğrayarak girmiştir. Az bir kısmı da tercüme yoluyla girmiş kelimelerdir.

C.1. Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesine Türkiye Türkçesinden girmiş kelimelerin tür ve yapı bakımından fark gözetmeksizin; isim, fiil, sıfat, edat, zarf, bağlaç, vb. kelimelerden oluştuğu müşahede edilmektedir. Bilhassa Karaçay-Malkar Türkçesinde olmayan ‘yani’, ‘zaten’, ‘ve’, ‘veya’, ‘herhalde’, ‘tabi’, ‘tamam’, ‘hem’, ‘hem de’, ‘fakat’, ‘hiç’, ‘hiçbir’, vb. edat, zarf ve bağlaçların sıkça kullanıldığı görülmektedir. Bunların ‘gine’ ~ ‘gina’ (yine, gene), ‘heralda’ ~ ‘haralda’ (herhalde) gibi basit ses değişmelerine uğramış şekilleri de mevcuttur. Öte yandan, Rusya Federasyonu sınırları içerisinde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde de benzer şekilde; именно (yani), уже (zaten), значить (böyle, böylece), но (fakat, ama), или (veya) gibi Rusçadan girmiş bazı edat ve zarfların sıkça kullanıldığı müşahede edilmektedir.

C.2. Türkiye Türkçesine ait pek çok kelime ‘sözde’ basit ses değişmelerine uğrayarak Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin kelime hazinesine girmiş durumdadır. Bu tür kelimelerin başında bilhassa /y/, /d/ ve /g/ ünsüzleriyle başlayan kelimeler gelmektedir. Karaçay-Malkar Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasında ön seste c ~ y, t ~ d ve k ~ g ünsüz denkliklerine bağlı olarak; col ~ yol, ceti ~ yedi, cel ~ yel, temir ~ demir, teli ~ deli, tiş ~ diş, keç ~ geç, keçe ~ gece, küç ~ güç, kel- ~ gel-, vb. pek çok kısmî eşdeğer kelime bulunmaktadır.

İşte bu ünsüz denkliklerinden hareketle; Türkiye’deki Karaçay-Malkar Türkçesi konuşurları bilmedikleri veya unuttukları Karaçay-Malkar Türkçesine ait bazı kelimelerin yerine Türkiye Türkçesine ait kelime hazinesinden ödünçleme yaptıkları kelimeleri ikame etmektedirler. Ancak bu ikame esnasında söz konusu bu kelimeler yukarıda bahsi geçen ünsüz denkliklerine binaen Karaçay-Malkar Türkçesinin fonetiğine uygun hâle getirilmektedir. Daha açık bir ifadeyle Türkiye Türkçesinde /y/ ünsüzüyle başlayan herhangi bir kelimenin /c/ ünsüzüyle söylendiği takdirde o kelimenin Karaçay-Malkar Türkçesindeki eşdeğeri olacağı varsayılmaktadır: caş < yaş (hayatın bir yıllık dönemi), tuy- < duy- (işitmek, ses almak), kelenek < gelenek (örf, adet, anane), cön < yön (cihet, istikamet, taraf), cazılı < yazılı (yazılı, yazılı imtihan), ceşer- < yeşer- (yaprak vermek, yapraklanmak; yeşillenmek; canlanmak), cayla < yayla (yazın havası iyi ve serin olan dinlenme yeri veya hayvan otlatma yeri), tavrın- < davrın- (belli bir eylemde bulunmak, bir eyleme girişmek), küreş- < güreş- (güreşmek, güreş sporunu icra etmek), vb.

Yukarıda verilen örneklerden birkaçını metin bağlamında açıklamaya çalışalım. İlk olarak *caş < yaş* kelimesini ele alırsak; ‘men on dört caşında’ (ben on dört yaşındayım) cümlesinde geçen ‘caş’ kelimesi, Türkiye Türkçesindeki ‘yaş’ (bir yıllık zaman dilimi) kelimesinin başındaki /y/ ünsüzünü /c/ ünsüzüyle değiştirmek suretiyle, Karaçay-Malkar Türkçesinde ‘caş’ kelimesinin, Türkiye Türkçesindeki ‘yaş’ kelimesinin eşdeğeri olacağı zannedilerek farkında olmadan bir yanıtıcı (yalancı eşdeğer) kelime üretilmiştir. Çünkü Karaçay-Malkar Türkçesinde ‘genç, delikanlı’ anlamına gelen bir ‘caş’ kelimesi zaten mevcuttur. Ayrıca Türkiye Türkçesindeki ‘yaş’ kelimesinin cümledeki anlamı Karaçay-Malkar Türkçesinde ‘cıl’ (yıl) kelimesiyle karşılanmaktadır: маӀӀа он төрт цил толганды/болганды ~ манга он төрт джыл толганды/болганды.

Başka bir örnek daha verelim: ‘atıñı tuyganma’ (adını duydum) cümlesinde geçen ‘tuy-’ (duymak, işitmek) fiili de yukarıdaki örneğe benzer şekilde iki lehçe arasındaki t ~ d ünsüz denkliğinden hareketle teşekkül etmiştir. Hâlbuki Karaçay-Malkar Türkçesinde ‘tuy-’ şeklinde bir fiil yoktur, bunun yerine ‘eşit-’ (işitmek, duymak) fiili kullanılmaktadır: atıñı eşitgenme ~ атыңгы эшитгенме.

Son olarak k ~ g ünsüz denkliğine bir örnek verelim: ‘kel hayda küreşeyik’ (gel hadi güreşelim) cümlesindeki ‘küreş’ kelimesi de iki lehçe arasındaki k ~ g ünsüz denkliğine bağlı olarak teşekkül etmiştir. Bu cümlede yine aynı şekilde bir yalancı eşdeğer kelime oluşmuştur. Çünkü Karaçay-Malkar Türkçesinde ‘uğraşmak, çabalamak, gayret etmek’ anlamında bir ‘küreş-’ fiili mevcuttur. Ayrıca Karaçay-Malkar Türkçesinde ‘güreşmek’ fiilinin karşılığı da ‘tutuş-’ veya ‘cığış-’ şeklindedir: kel hayda tutuşayık/cığışayık ~ кел хайда тутушайык/джыгышайык.

C.3. Bunların dışında; Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde, Türkiye Türkçesinden tercüme yoluyla geçen ‘surat meşna’ (fotoğraf makinesi), eski cuvğan meşna (çamaşır makinesi) ve ‘savut cuvğan meşna’ (bulaşık makinesi), vb. gibi kelimeler de dikkat çekmektedir. Gerçi bu kelimelerde geçen ‘meşna’ (makine) kelimesi Rusça ‘maşına ~ машина’ (makine) kelimesinden gelmektedir. Ancak bu tür kelimeleri müspet şekilde karşılamak lazımdır. Çünkü Rusya Federasyonu içerisinde konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinde buna benzer kelimelerin büyük çoğunluğu ‘fotoapparat ~ фотоаппарат’ (fotoğraf makinesi), ‘stiralnaya maşına ~ стиральная машина’ (çamaşır makinesi) şeklinde doğrudan Rusça karşılıklarıyla kullanılmaktadır.

Sonuç

Çalışmamızda Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin belli başlı dil özelliklerini kısaca ve maddeler hâlinde vermeye çalıştık. Çalışmamızda verilen örneklerden anlaşılacağı üzere Türkiye’de konuşulan

Adilhan Adiloğlu

Türkiye Türkçesinin Karaçay-Malkar Türkçesi Üzerindeki Etkileri
Effects On Karachay-Balkar Turkish of Turkey Turkish

Karaçay-Malkar Türkçesinin fonetik, morfolojik ve leksikolojik bakımdan Türkiye Türkçesinin büyük tesiri altında olduğu müşahede edilmektedir. Söz konusu bu tesirin sonuçlarını yine iki örnek cümle vermek suretiyle özetlemek istiyorum.

Hafızamda tuttuğum, belki bundan kırk yıl öncesinde söylenmiş şu cümle: ‘iyneler geliyor kaç, sığınların ardına yaşın!’ (TT. inekler geliyor kaç, tezeklerin arkasına saklan! / KM. iynekle keledi kaç, sığınlanı artına çaşın!) Konya ilinin Sarayönü ilçesine bağlı Başhüyük köyünde yaşayan Karaçay-Malkar kökenli ve Türkiye Türkçesini iyi bilmeyen bir kadın tarafından sözde ‘Türkiye Türkçesiyle’ söylenmiş bir cümledir. Bu cümlede Türkiye Türkçesi iyi bilinmediğinden dolayı Karaçay-Malkar Türkçesinden hem söz varlığı bakımından ve hem de sözde ‘basit ses değişmesiyle’ yoluyla bazı ödünçlemeler yapılmaktadır: **iyneler** < **iynekle** (inekler); **sığınların** < **sığınlanı** (tezeklerin), **ardına** < **artına** (arkasına), **yaşın** < **çaşın** (saklan).

Günümüze gelirsek; yakın bir geçmişte, Eskişehir ilinin Han ilçesine bağı Gökçeyayla (Kiliysa) köyüne mensup Karaçay-Malkar kökenli fakat Karaçay-Malkar Türkçesini iyi bilmeyen veya unutmuş olan bir şahıs tarafından söylenen şu cümleyi örnek verelim: ‘... Karaçaylıları esas adetlerin sürdürebilmesi, cılla geçmiş, asırla geçmiş bolmasına rağmen, bu kültürnü devam ettirmesi ...’ (... Karaçayların esas adetlerini sürdürebilmesi, yıllar geçmiş, asırlar geçmiş olmasına rağmen bu kültürü devam ettirmesi ...) (Günay, 2016, s. 253). Bu cümle de sözde ‘Karaçay-Malkar Türkçesiyle’ söylenmiş bir cümledir. Birkaç isim çekim eki hariç yukarıdaki cümlede geçen kelimeler ile yapım ve çekim eklerinin neredeyse tamamı Türkiye Türkçesine mahsustur. Bu son cümle Türkiye Türkçesinin Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesi üzerindeki tesirinin hangi dereceye gelmiş olduğunu çok güzel özetlemektedir.

Günümüzde Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin Karaçay-Malkar diasporasına mensup belki elli yaş ve daha üstü kişilerin ‘göreceli’ olarak iyi konuşmaya devam ettikleri söylenebilir. Ancak bu değerlendirmenin de köylerde ya da şehirlerde mahalle vb. şekilde toplu halde yaşayan, günlük hayatında bu lehçeyi kullanan kişiler için geçerli olduğunu da ayrıca belirtmemiz gerekir. Bunun haricinde kalanlar ise, yukarıda verilen örnek cümlede olduğu gibi, Karaçay-Malkar Türkçesi konuştuğlarını ‘zannederek’ aslında Türkiye Türkçesini konuşmaktadırlar.

Bu durum en çok da Rusya Federasyonuna bağlı Karaçay-Çerkes ve Kabardey-Balkar özerk cumhuriyetlerinden gelen Karaçay-Malkar kökenli şahıslarla bir araya gelindiğinde ortaya çıkmaktadır. İki kesim arasında, yani Türkiye Karaçay-Malkarları ile Rusya Karaçay-Malkarları arasında karşılıklı bir ‘anlaşamama’ sıkıntısı tezahür etmektedir. Çünkü bir taraf Türkiye Türkçesinin tesirindeki Karaçay-Malkar Türkçesiyle konuşurken, diğer taraf

Ruşçanın tesirindeki Karaçay-Malkar Türkçesiyle konuşmaktadır. Dolayısıyla bilhassa kelime hazinesindeki farklılıklar sebebiyle bir anlaşamama durumu meydana gelmektedir.

Ancak şunu çok açık ve net bir şekilde söyleyebiliriz ki, Rusçanın Karaçay-Malkar Türkçesi üzerindeki tesirine oranla Türkiye Türkçesinin Karaçay-Malkar Türkçesi üzerindeki tesiri çok daha fazladır. Bunun da en önemli sebebi, her iki dilin yani Türkiye Türkçesi ile Karaçay-Malkar Türkçesinin zaten temelde birer Türk lehçesi olmasıdır. Yani her iki lehçe de aralarındaki bazı farklılıklara rağmen aynı gramatikal özelliklere sahiptir. Böyle olunca doğal olarak geniş bir kitle tarafından konuşulan ve her bakımdan gelişmiş olan lehçe; dil özellikleri bakımından kendisine benzeyen diğer lehçeye baskın gelecek ve nihayetinde onu kendi bünyesinde eritecektir. Daha açık bir ifadeyle; bilim dili ve edebî dil özellikleri son derece gelişmiş olan Türkiye Türkçesi karşısında Türkiye’de konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesinin hiçbir şansı yoktur. En iyimser tahminle, Türkiye konuşulan Karaçay-Malkar Türkçesi elli yıl sonra tamamen yok olmasa bile çok büyük oranda unutulacak ve deyim yerindeyse yaklaşık 140 yıl önce Türkiye’ye gelip yerleşen Karaçay-Malkar Türklerinin torunlarının ‘dedemler bu dili konuşmuş’ şeklinde ifade edecekleri bir ‘nostalji’ dili hâline gelecektir.

Kaynakça

- Balkarî, Hacı Lokman Asanî. (1909). *Kitâbü Mürşidi'n-Nisâ*. Temirhan-Şura: Matbaatü'l-İslâmiyye.
- Çinpolat, Rûmeysa. (2016). Arpacı Karaçay Köyünden Üç Masal. *Littera Turca (Journal of Turkish Language and Literature)*. Vol. 2 (1). 103-120.
- Günay, Ayşe. (2016). *Türkiye’de Bir Ağız Adacığı: Karaçay-Malkar Türkçesi Ağızı (Gramer-Metinler-Sözlük)*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Muğla.
- Günay, Ayşe. (2017). Karaçay-Malkar Türkçesinin Kendisine Has Özellikleri ve Kıpçak Lehçeleri Arasındaki Yeri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 10 (53). 109-114.
- Karaşay, İsmail Efendi ibn Yakub. (1912). *Kitâbü'l-İmân ve'l-İslâm*. Temirhan-Şura: Matbaatü'l-İslâmiyye.